

KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 2.2.2022 r.
COM(2022) 31 final

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

**Strategia UE w zakresie normalizacji
Ustanowienie światowych norm na rzecz odpornego, ekologicznego i cyfrowego
jednolitego rynku UE**

Strategia UE w zakresie normalizacji

Ustanowienie światowych norm na rzecz odpornego, ekologicznego i cyfrowego jednolitego rynku UE

I. Wprowadzenie – normy wspierające unijne wartości, cele polityki i wdrażanie przepisów

Normy stanowią istotę jednolitego rynku UE. W ostatnich 30 latach w ramach systemu normalizacji europejskiej opracowano ponad 3 600 norm zharmonizowanych, dzięki którym przedsiębiorstwa mogą wykazać przestrzeganie prawa Unii, a także wiele innych norm europejskich i specyfikacji technicznych służących propagowaniu interoperacyjności, bezpieczeństwa obywateli Unii i ochrony środowiska. Normy europejskie przyniosły ogromne korzyści przedsiębiorstwom i konsumentom, tworząc równe warunki działania na jednolitym rynku dla przedsiębiorstw i zwiększając zaufanie konsumentów.

Normalizacja europejska funkcjonuje w coraz bardziej konkurencyjnym kontekście światowym. Wiele państw trzecich przyjmuje stanowcze stanowisko w sprawie normalizacji, zapewniając swojemu przemysłowi przewagę konkurencyjną pod względem dostępu do rynku i wprowadzania technologii.

Konkurencyjność Europy, jej suwerenność technologiczna, zdolność do zmniejszenia zależności i ochrona wartości UE, w tym naszych ambicji w zakresie polityki społecznej i ochrony środowiska, będą zależały od powodzenia podmiotów europejskich w dziedzinie normalizacji na szczeblu międzynarodowym. Oznacza to nie tylko duże umiejętności normalizacyjne w przemyśle i środowisku akademickim, ale wymaga również zwiększenia skuteczności, sprawności i ukierunkowania normalizacji europejskiej pod kątem przewidywania potrzeb w zakresie normalizacji.

Jednocześnie w ramach normalizacji europejskiej trzeba reagować na coraz większe tempo innowacji i szybko wprowadzać normy, zachowując przy tym wysoką jakość wyników. Inne, często prywatne i pozaeuropejskie, konsorcja branżowe są bardziej elastyczne i szybsze w opracowywaniu norm. W szczególności w przypadku nowych i powstających technologii system normalizacji europejskiej często nie jest w stanie zapewnić terminowej realizacji i w związku z tym traci istotną przewagę pioniera wynikającą z normalizacji.

Chociaż normalizacja europejska okazała się skuteczna, jeśli chodzi o tworzenie jednolitego rynku UE, to strategiczne znaczenie norm nie zostało odpowiednio uznane, co spowodowało utratę przez UE wiodącej roli w ustanawianiu norm. Sytuacja ta musi ulec zmianie. Biorąc pod uwagę opinie otrzymane na temat planu działania¹, w niniejszej strategii proponuje się zestaw działań mających na celu ponowne uczynienie z norm istoty odpornego, ekologicznego i cyfrowego jednolitego rynku UE oraz umocnienie światowej pozycji systemu normalizacji europejskiej.

II. Wykorzystanie systemu normalizacji europejskiej do przeprowadzenia dwojakiej transformacji – ekologicznej i cyfrowej oraz do wspierania odporności jednolitego rynku

Cyfrowa i ekologiczna transformacja przemysłu unijnego oraz sprawnie funkcjonujący i odporny jednolity rynek zależą od systemu normalizacji, który odpowiednio odzwierciedla priorytety polityki

¹ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13099-Standardisation-strategy/feedback_pl?p_id=25976796

UE. Dążenia UE do stworzenia neutralnej dla klimatu, odpornej gospodarki o obiegu zamkniętym nie mogą zostać zrealizowane bez europejskich norm dotyczących metod badania, systemów zarządzania czy rozwiązań z zakresu interoperacyjności. W światowym wyścigu o przywództwo cyfrowe zdolność do kształtowania międzynarodowych norm odnoszących się do produktów, procesów i usług cyfrowych, stanowiących punkty odniesienia dla całego świata, ma zasadnicze znaczenie dla konkurencyjności UE. Podsumowując, polityczne dążenia UE do stworzenia odpornej, ekologicznej i cyfrowej gospodarki nie zostaną zrealizowane, jeżeli towarzyszące normy określą inne regiony świata.

W związku z tym, oprócz trwających prac normalizacyjnych w ekosystemach przemysłowych, Unia Europejska zмага się obecnie z krytycznymi „pilnymi kwestiami normalizacyjnymi”, dotyczącymi obszarów, w których wprowadzenie norm w nadchodzących latach jest konieczne, aby uniknąć strategicznych zależności i podkreślić wiodącą rolę UE na świecie w dziedzinie ekologicznych i cyfrowych technologii. Na podstawie analizy zależności strategicznych przedstawionej w zaktualizowanej strategii przemysłowej², jak również wkładu zainteresowanych stron w ramach sojuszy przemysłowych, stwierdzono pilną potrzebę opracowania norm w następujących obszarach strategicznych: norm mających na celu przezwyciężenie obecnych przeszkód w produkcji szczepionek przeciwko COVID-19 i leków na tę chorobę; norm wspierających recykling surowców krytycznych; norm pomagających w tworzeniu łańcucha wartości czystego wodoru; norm propagujących cement niskoemisyjny ze względu na znaczny potencjał redukcji emisji; norm w zakresie certyfikacji układów scalonych pod kątem bezpieczeństwa, autentyczności i wiarygodności; norm dotyczących danych zwiększających interoperacyjność danych, ich wymianę i ponowne wykorzystanie w ramach wspierania wspólnych europejskich przestrzeni danych.

Aby rozwiązać wspomniane pilne kwestie normalizacyjne oraz lepiej określić i przewidzieć przyszłe pilne kwestie i potrzeby, Komisja proponuje szereg środków.

Po pierwsze, Komisja niezwłocznie podejmie działania w związku z wyżej wymienionymi pilnymi kwestiami normalizacyjnymi, co znalazło odzwierciedlenie w rocznym programie prac Unii w zakresie normalizacji na 2022 r. Komisja będzie składać wnioski o normalizację, nawiązywać współpracę z odpowiednimi społecznościami zainteresowanych stron we właściwym czasie i wspierać prace również finansowo. Komisja wzywa europejskie organizacje normalizacyjne do niezwłocznego nadania priorytetu realizacji tych prac.

Po drugie, w ramach nowego forum wysokiego szczebla spotkają się przedstawiciele państw członkowskich, europejskich organizacji normalizacyjnych i krajowych jednostek normalizacyjnych, przemysłu, społeczeństwa obywatelskiego³ oraz środowisk akademickich, aby pomóc w ustaleniu priorytetów, udzielać porad co do przyszłych potrzeb w zakresie normalizacji, koordynować skuteczną reprezentację interesów europejskich na (międzynarodowych) forach normalizacyjnych oraz zapewnić, aby działania związane z normalizacją europejską zaspokajały potrzeby zwiększenia ekologicznego i cyfrowego wymiaru gospodarki UE oraz poprawy jej sprawiedliwości i odporności. Ponadto Forum będzie pracować nad wzmocnieniem technicznej wiedzy fachowej i umiejętności w zakresie norm. Specjalne podgrupy będą prowadzić prace na szczeblu operacyjnym. Forum wysokiego szczebla będzie ściśle współpracować z istniejącymi grupami ekspertów, takimi jak forum przemysłowe, Rada ds. Innowacji w zakresie Danych, sojusze przemysłowe, a także europejskie forum badań i innowacji w dziedzinie bezpieczeństwa⁴. Umożliwi to społeczności normalizacyjnej szybsze reagowanie i lepsze dostosowanie do potrzeb innowatorów i użytkowników. Zaangażowanie

² COM(2021) 350 final.

³ W tym organizacji konsumenckich oraz stron zainteresowanych kwestiami środowiskowymi i społecznymi.

⁴ Forum umożliwi organom krajowym wymianę poglądów i doświadczeń na temat sposobów usuwania głównych barier utrudniających wykorzystanie badań w dziedzinie bezpieczeństwa i ma na celu wspieranie spójnego i strategicznego podejścia do kształtowania polityki dotyczącej badań w dziedzinie bezpieczeństwa w UE.

Parlamentu Europejskiego i Rady w dyskusję na temat priorytetów dotyczących unijnej normalizacji ma zasadnicze znaczenie dla zapewnienia uzgodnień politycznych i będzie umożliwiane przez organizowanie corocznego wydarzenia na wysokim szczeblu.

Po trzecie, wraz z forum wysokiego szczebla Komisja rozpocznie proces przeglądu obowiązujących norm, aby zidentyfikować potrzeby w zakresie ich nowelizacji lub opracowania nowych norm w kontekście realizacji celów Europejskiego Zielonego Ładu i cyfrowej dekady Europy oraz wsparcia odporności jednolitego rynku.

Po czwarte, na poziomie technicznym, Komisja ustanowi *centrum doskonałości UE ds. norm*, aby lepiej koordynować i wykorzystywać dostępną wiedzę fachową na temat normalizacji rozproszoną w ramach Komisji, agencji UE i wspólnych przedsięwzięć. W ścisłej współpracy z państwami członkowskimi centrum będzie zajmować się przewidywaniem przyszłych potrzeb w zakresie normalizacji, wspierać prace w priorytetowych obszarach normalizacji oraz monitorować międzynarodowe działania normalizacyjne. Centrum umożliwi lepsze reagowanie na postulaty sektora publicznego dotyczące opracowania wytycznych i specyfikacji w takich obszarach jak: tożsamość elektroniczna, administracja elektroniczna czy europejska infrastruktura usług blockchain. Komisja utworzy stanowisko głównego urzędnika ds. normalizacji, który będzie kierował pracami *centrum doskonałości* oraz zapewni ogólny nadzór i nad poszczególnymi działaniami normalizacyjnymi w całej Komisji oraz ogólną koordynację tych działań.

Po piąte, w ramach partnerstwa z europejskimi organizacjami normalizacyjnymi Komisja będzie pracować nad rozwiązaniami i wyznaczać jasne cele, aby przyspieszyć każdy etap opracowywania norm, które stanowią podstawę wdrażania przepisów UE. Wymaga to wzmoczonych wysiłków ze wszystkich stron. Oznacza to zwiększenie spójności nowo opracowanych norm z prawem Unii w celu ułatwienia ich terminowego przyjęcia. Ponadto wymaga to od europejskich organizacji normalizacyjnych skrócenia czasu między przyjęciem normy zharmonizowanej a jej formalnym przekazaniem Komisji⁵. Chociaż czas między dostarczeniem normy a publikacją odniesienia w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* uległ skróceniu w 2020 r. i 2021 r., Komisja będzie również dążyć do szybszej publikacji norm, jednocześnie wypełniając swoje obowiązki w zakresie ich weryfikacji pod kątem spełniania wymogów prawa Unii.

Jeżeli chodzi o usługi dla przedsiębiorstw, postępy czynione w przeszłości były stosunkowo powolne, a normy dotyczące usług wciąż stanowią zaledwie 2 % wszystkich norm europejskich. Komisja posunęła się naprzód z oceną najistotniejszych obszarów, w których normy zharmonizowane mogłyby zwiększyć konkurencyjność i ograniczyć bariery rynkowe, co obejmuje m.in. normy dotyczące usług odnoszące się do zaawansowanej produkcji i zaawansowanego budownictwa. Komisja współpracuje z zainteresowanymi stronami w celu dalszego prowadzenia prac nad usługami dla przedsiębiorstw.

Kolejnym obszarem, który Komisja oceni wraz z zainteresowanymi stronami, są zamówienia publiczne jako narzędzie wspierające upowszechnienie norm w zakresie innowacyjnych, ekologicznych i cyfrowych produktów.

⁵ Sprawozdanie Komisji dla Parlamentu Europejskiego i Rady na temat wdrożenia rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1025/2012 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie normalizacji europejskiej, SWD(2022) xxx.

Komisja zamierza:

- współpracować z europejskimi organizacjami normalizacyjnymi, zainteresowanymi stronami i innymi partnerami, aby niezwłocznie rozwiązać pilne kwestie normalizacyjne związane z produkcją szczepionek przeciwko COVID-19 i leków na tę chorobę, recyklingiem surowców krytycznych, łańcuchem wartości czystego wodoru, cementem niskoemisyjnym, certyfikacją układów scalonych i normami dotyczącymi danych;
- ustanowić forum wysokiego szczebla, które będzie pomagać Komisji w przewidywaniu przyszłych priorytetów w dziedzinie normalizacji, oraz współpracować z Parlamentem Europejskim i Radą w celu zapewnienia politycznego uzgodnienia tych priorytetów;
- odzwierciedlać priorytety w dziedzinie normalizacji w rocznym programie prac Unii w zakresie normalizacji, począwszy od 2022 r.;
- przeprowadzić przegląd obowiązujących norm, aby zidentyfikować potrzeby w zakresie ich nowelizacji lub opracowania nowych norm w kontekście realizacji celów Europejskiego Zielonego Ładu i cyfrowej dekady Europy oraz wsparciu odporności jednolitego rynku UE;
- utworzyć *centrum doskonałości UE ds. norm*, aby zgromadzić wiedzę fachową na temat normalizacji, oraz powołać głównego urzędnika ds. normalizacji, który będzie kierował tą siecią i zapewni nadzór Komisji nad dostosowaniem działań normalizacyjnych do celów polityki UE i jej interesów strategicznych;
- pracować wraz z europejskimi organizacjami normalizacyjnymi nad konkretnymi rozwiązaniami i założeniami, aby przyspieszyć opracowywanie i przyjmowanie norm, wdrażając określone sposoby osiągnięcia większej spójności norm proponowanych do publikacji w drodze odniesienia w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

III. Utrzymanie integralności, inkluzywności i dostępności systemu normalizacji europejskiej – wprowadzenie zasad dobrego zarządzania

Europejskie organizacje normalizacyjne, Europejski Komitet Normalizacyjny (CEN), Europejski Komitet Normalizacyjny Elektrotechniki (CENELEC) oraz Europejski Instytut Norm Telekomunikacyjnych (ETSI) odgrywają uprzywilejowaną i znaczącą rolę w systemie normalizacji europejskiej: są jedynymi organizacjami uprawnionymi do pracy nad wnioskami o normalizację przedstawianymi przez Komisję. Rola ta wynika z decyzji prawodawcy Unii, aby zlecać wspomnianym organizacjom podlegającym prawu prywatnemu opracowanie norm i dokumentów normalizacyjnych zgodnie z art. 10 rozporządzenia (UE) nr 1025/2012 w sprawie normalizacji europejskiej.

Szczególny status europejskich organizacji normalizacyjnych wiąże się z obowiązkami. Bardziej niż kiedykolwiek normy muszą dotyczyć nie tylko elementów technicznych, ale także obejmować podstawowe demokratyczne wartości i interesy UE, jak również zasady ekologiczne i społeczne. Na przykład normy dotyczące cyberbezpieczeństwa lub odporności infrastruktury krytycznej mają wymiar strategiczny. Jest to szczególnie istotne w odniesieniu do norm zharmonizowanych przyjętych na podstawie unijnego prawodawstwa harmonizacyjnego, do których odniesienia zostały opublikowane w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* i które Trybunał Sprawiedliwości uznał za część prawa Unii do celów ich wykładni⁶. Aby system normalizacji europejskiej spełniał swoje zadanie w tym względzie, należy wprowadzić środki gwarantujące, że będzie on propagował interesy i wartości UE.

Komisję niepokoi fakt, że obecne procesy decyzyjne w europejskich organizacjach normalizacyjnych, a w szczególności w Europejskim Instytucie Norm Telekomunikacyjnych, umożliwiają korzystanie z nierównego prawa głosu w odniesieniu do niektórych interesów korporacyjnych: niektóre przedsiębiorstwa wielonarodowe zdobyły więcej głosów niż podmioty reprezentujące całą społeczność zainteresowanych stron. Komisja uważa zatem, że należy wprowadzić zasady

⁶ Wyrok Trybunału z dnia 27 października 2016 r., C-613/14, ECLI:EU:C:2016:821.

administracji i dobrego zarządzania, skoro europejskie organizacje normalizacyjne działają na podstawie wniosków o normalizację europejską i opracowują normy stosowane w celu wykazania zgodności z przepisami ustanowionymi w interesie obywateli UE.

W związku z tym Komisja przedstawia wniosek dotyczący rozporządzenia zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 1025/2012. Rozporządzenie to stanowi, że aby być uprawnionymi do pracy nad wnioskami Komisji o normalizację, delegaci krajowych jednostek normalizacyjnych z UE i EOG muszą dysponować prawami decyzyjnymi na każdym etapie opracowywania normy, o którą wnioskowała Komisja. Dzięki zrównoważonej reprezentacji w krajowych jednostkach normalizacyjnych, uwzględniającej strony zainteresowane kwestiami społecznymi, zwiększy to otwartość, przejrzystość i inkluzywność procesu.

MŚP są istotnymi czynnikami napędzającymi innowacje i użytkownikami norm. Należy jednak zwiększyć ich dostęp do procesów opracowywania norm i do norm. W art. 6 rozporządzenia (UE) nr 1025/2012 przewidziano bardziej korzystne warunki dla MŚP (swobodny dostęp do projektów norm, dostęp do działalności krajowych jednostek normalizacyjnych, stosowanie specjalnych stawek do norm itp.).

Mając to na uwadze, w celu uzupełnienia zmiany rozporządzenia (UE) nr 1025/2012, Komisja wzywa europejskie organizacje normalizacyjne do przedstawienia do końca 2022 r. wniosków dotyczących modernizacji ich struktur zarządzania. Powinno to obejmować rozwiązanie problemu nierównej i nieprzejrzystej reprezentacji interesów przemysłu oraz zwiększenie zaangażowania MŚP, społeczeństwa obywatelskiego i użytkowników. Europejskie organizacje normalizacyjne powinny również rozważyć zapewnienie swobodnego dostępu do norm i innych dokumentów. Komisja jest gotowa nawiązać z europejskimi organizacjami normalizacyjnymi konstruktywny dialog z wykorzystaniem istniejących forów, aby pomóc im w osiągnięciu tego celu. Jeżeli postępy będą niewystarczające, Komisja zastanowi się w razie potrzeby nad zaproponowaniem nowelizacji rozporządzenia (UE) nr 1025/2012. Komisja rozpocznie ewaluację rozporządzenia (UE) nr 1025/2012 w II kwartale 2022 r.

Na szczeblu krajowym można osiągnąć więcej w zakresie zwiększenia dostępu do procesu opracowywania normalizacji i samych norm. W związku z tym Komisja rozpocznie proces wzajemnej oceny między państwami członkowskimi UE i krajowymi jednostkami normalizacyjnymi z myślą o wymianie dobrych praktyk i poszukiwaniu nowych pomysłów na ułatwienie stworzenia warunków korzystnych dla MŚP oraz zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego i użytkowników w całej Unii. Ponadto Komisja wykorzysta istniejące sieci, w tym Europejską Sieć Przedsiębiorczości, aby dotrzeć do szerszego grona MŚP oraz organizować szkolenia, sesje informacyjne i materiały z wytycznymi.

Najnowsze prawodawstwo⁷ i wnioski Komisji⁸ przewidują uprawnienia Komisji do przyjmowania, w określonych przypadkach, technicznych lub wspólnych specyfikacji w drodze aktów wykonawczych. Biorąc pod uwagę rolę norm zharmonizowanych w unijnym prawodawstwie harmonizacyjnym, wariant ten został uwzględniony jako rozwiązanie awaryjne, aby zapewnić zaspokojenie interesu publicznego w przypadku braku norm zharmonizowanych i gdy są one niewystarczające. Aby uniknąć rozdrobnienia podejść sektorowych, Komisja będzie pracować nad podejściem horyzontalnym w zakresie kryteriów i procesów dotyczących tego, kiedy i na jakich

⁷ Rozporządzenie (UE) 2019/1009 w sprawie produktów nawozowych, rozporządzenie (UE) 2017/745 w sprawie wyrobów medycznych, rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/746 z dnia 5 kwietnia 2017 r. w sprawie wyrobów medycznych do diagnostyki *in vitro*, dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/2102 z dnia 26 października 2016 r. w sprawie dostępności stron internetowych i mobilnych aplikacji organów sektora publicznego oraz rozporządzenie (UE) 2019/881 – akt o cyberbezpieczeństwie.

⁸ Sztuczna inteligencja (COM(2021) 206), baterie (COM(2020) 798), produkty maszynowe (COM(2021) 202), rynek wodoru i gazu (COM(2021) 804).

warunkach Komisja mogłaby zostać upoważniona do opracowania wspólnych specyfikacji w drodze aktów wykonawczych w przypadkach, w których przewiduje to odpowiednie prawodawstwo. Mogłoby to mieć miejsce na przykład w sytuacji, w której opracowanie norm jest opóźnione lub proces został wstrzymany ze względu na brak konsensusu między zainteresowanymi stronami. Nowo powstałe *centrum doskonałości UE*, zapowiedziane w niniejszej strategii, zapewni techniczną wiedzę fachową niezbędną do opracowania tych wspólnych specyfikacji.

Komisja:

- przedstawia wniosek ustawodawczy dotyczący zmiany rozporządzenia (UE) nr 1025/2012, proponując podstawowe kryteria, których należy przestrzegać przy obsłudze wniosków o normalizację europejską na podstawie art. 10 rozporządzenia (UE) nr 1025/2012;
- wzywa europejskie organizacje normalizacyjne do przedstawienia do końca 2022 r. wniosków dotyczących modernizacji ich struktur zarządzania w celu zapewnienia pełnej reprezentacji interesu publicznego i interesów MŚP, społeczeństwa obywatelskiego i użytkowników oraz ułatwienia dostępu do norm;
- rozpocznie ewaluację rozporządzenia (UE) nr 1025/2012, aby ocenić, czy nadal spełnia ono swoje zadanie;
- do końca 2022 r. rozpocznie proces wzajemnej oceny między państwami członkowskimi i krajowymi jednostkami normalizacyjnymi z myślą o osiągnięciu większej inkluzywności, w tym społeczeństwa obywatelskiego i użytkowników, oraz stworzenia warunków normalizacji korzystnych dla MŚP;
- wypracuje horyzontalne podejście do opracowywania technicznych lub wspólnych specyfikacji w drodze aktów wykonawczych na podstawie prawodawstwa sektorowego.

IV. Ustanawianie norm światowych: wspieranie wiodącej pozycji UE jako prekursora w dziedzinie kluczowych technologii oraz propagowanie podstawowych wartości UE

Tradycyjnie Unia Europejska wywierała silny globalny wpływ na międzynarodowe działania normalizacyjne i uzyskiwała dobre wyniki w zakresie przekładania norm międzynarodowych na normy europejskie. Obecnie eksperci europejscy i krajowe jednostki normalizacyjne pozostają istotnymi podmiotami, ale krajobraz geopolityczny znacząco zmienił się w ostatnich latach: inne strony stosują znacznie bardziej zdecydowane podejście do międzynarodowej normalizacji niż UE i zdobyły wpływy w międzynarodowych komitetach normalizacyjnych. Celem UE jest kształtowanie norm międzynarodowych zgodnie z jej wartościami i interesami, ale ma ona pod tym względem poważną konkurencję⁹.

UE i jej państwa członkowskie muszą upowszechniać bardziej strategiczne podejście do międzynarodowych działań normalizacyjnych, mianowicie w Międzynarodowym Związku Telekomunikacyjnym (ITU), Międzynarodowej Organizacji Normalizacyjnej (ISO) i Międzynarodowej Komisji Elektrotechnicznej, ale także w ramach innych istotnych światowych partnerstw, forów i konsorcjów¹⁰, aby zapewnić globalną konkurencyjność, bezpieczeństwo i otwartą strategiczną autonomię UE, jak również jej zdolność do propagowania swoich wartości.

Państwa członkowskie UE, unijne organy normalizacyjne i przemysł UE nie prowadzą skutecznej koordynacji i udostępniania zasobów w celu wspierania międzynarodowych procesów normalizacyjnych i zasad Światowej Organizacji Handlu (WTO), takich jak otwartość, przejrzystość i konsensus. Doprowadziło to do sytuacji, w której we wrażliwych obszarach, takich jak baterie litowe, rozpoznawanie twarzy czy cyfrowy bliźniak, inne regiony świata przejmują rolę przewodnią w międzynarodowych komitetach technicznych i propagują swoje rozwiązania technologiczne, które często są niezgodne z wartościami, polityką i ramami regulacyjnymi UE.

⁹ Zob. również analiza przedstawiona w sprawozdaniu Komisji dotyczącym prognozy strategicznej (2021).

¹⁰ Na przykład 3GPP, OneM2M, IETF, IEEE, W3C, OASIS, ECMA International, UN/CEFACT.

Należy usprawnić koordynację między państwami członkowskimi UE, krajowymi jednostkami normalizacyjnymi i unijnymi zainteresowanymi stronami, aby wzmocnić pozycję UE w obszarze światowej normalizacji. *Centrum doskonałości UE ds. norm* będzie monitorować istotne międzynarodowe działania normalizacyjne, a koordynacja będzie propagowana na poziomie politycznym przez forum wysokiego szczebla, jak zapowiedziano w niniejszej strategii.

Szczególnie krytyczna sytuacja dotyczy normalizacji internetu w celu upowszechniania wolnego, otwartego, dostępnego, integracyjnego i bezpiecznego internetu na całym świecie. W ostatnich latach międzynarodowa normalizacja protokołów internetowych stawała się coraz bardziej upolityczniona, co groziło ograniczeniem rozwoju globalnego otwartego internetu i utrudnieniem procesu cyfryzacji na całym świecie. Komisja będzie aktywnie rozwiązywać ten problem: przy ścisłej koordynacji z partnerami o podobnych poglądach, nawiązując do prac w ramach grupy G-7¹¹ i Rady UE–USA ds. Handlu i Technologii, będzie dążyć do zwiększenia obecności Europy na odpowiednich forach międzynarodowych. Nowo ustanowione *centrum doskonałości UE ds. norm*, zapowiedziane w niniejszej strategii, będzie wspierać te prace. Komisja będzie monitorować wdrażanie głównych norm internetowych uzgodnionych na szczeblu międzynarodowym i udostępniać te dane oraz związane z nimi dobre praktyki na unijnej stronie internetowej poświęconej monitorowaniu norm internetowych. Komisja zaproponuje również potencjalne środki z zakresu polityki, aby wesprzeć wdrażanie głównych norm internetowych, takich jak IPv6¹².

Wprowadzenie wymogów w zakresie zrównoważonego charakteru w ramach ekoprojektu oraz przygotowywanej inicjatywy dotyczącej zrównoważonych produktów będzie wymagało opracowania norm na potrzeby rynku europejskiego. UE powinna działać na rzecz propagowania przyjęcia tych norm na całym świecie, aby zapewnić szerszą międzynarodową realizację podstawowych celów polityki i zapewnić przewagę konkurencyjną pionierskim branżom.

Komisja monitoruje również międzynarodową normalizację w zakresie zarządzania ruchem w przestrzeni kosmicznej i opracowuje podejście UE, biorąc pod uwagę jej bezpośredni wpływ na bezpieczne i zrównoważone wykorzystanie przestrzeni kosmicznej oraz rolę technologii kosmicznych w dążeniu UE do suwerenności technologicznej. W ramach swojego planu działania na rzecz synergii między przemysłem cywilnym, obronnym i kosmicznym¹³ Komisja, w ścisłej współpracy z innymi głównymi zainteresowanymi stronami, przedstawi plan dotyczący upowszechniania stosowania istniejących hybrydowych norm cywilnych/obronnych oraz przejścia wiodącej roli w opracowywaniu nowych norm na szczeblu międzynarodowym.

Komisja zachęca państwa członkowskie UE do wspierania uczestnictwa społeczeństwa obywatelskiego, ekspertów MŚP, związków zawodowych i przedstawicieli konsumentów w międzynarodowych działaniach normalizacyjnych. Ponieważ normy nie tylko regulują techniczny aspekt produktu, ale mogą mieć wpływ na ludzi, pracowników i środowisko, podejście integracyjne i oparte na udziale wielu zainteresowanych stron może dostarczyć istotnych mechanizmów kontroli i równowagi w procesie ustanawiania norm.

Społeczne, środowiskowe i etyczne wartości UE są wspólne dla wielu partnerów na świecie o podobnych poglądach. W umowach handlowych zawartych przez UE rozdziały dotyczące barier technicznych w handlu oraz dobrych praktyk regulacyjnych odgrywają już rolę w propagowaniu celów UE w zakresie normalizacji, w szczególności dzięki sprzyjaniu przyjmowaniu norm międzynarodowych przez partnerów handlowych oraz dzięki współpracy między odpowiednimi organami normalizacyjnymi. Istnieje jednak możliwość przyjęcia bardziej strategicznego podejścia polegającego na wykorzystaniu umów handlowych i partnerstw do wspierania wspólnych interesów

¹¹ Deklaracja ministerialna. Spotkanie ministrów ds. cyfryzacji i technologii z grupy G7 (28 kwietnia 2021 r.).

¹² JOIN(2020) 18.

¹³ COM(2021) 70 final.

związanych z ustanawianiem norm międzynarodowych z głównymi partnerami. Dobrym przykładem współpracy UE w dziedzinie normalizacji z partnerami międzynarodowymi są toczące się rozmowy ze Stanami Zjednoczonymi na temat ściślejszej współpracy i wspólnych działań w ramach Rady ds. Handlu i Technologii lub przyszłe rozmowy w sprawie norm w ramach planowanych partnerstw cyfrowych z Japonią, Republiką Korei i Singapurem.

Komisja nadal będzie prowadzić dialog z innymi państwami, takimi jak Chiny, i rozważy potencjalne obszary współpracy, na przykład w zakresie wspierania Europejskiego Zielonego Ładu. Aby zacieśnić stosunki gospodarcze Unii z krajami objętymi europejską polityką sąsiedztwa i innymi istotnymi regionami partnerskimi, takimi jak Afryka czy Ameryka Łacińska i Karaiby, konieczne jest propagowanie i ułatwianie przyjmowania przez te kraje norm europejskich i międzynarodowych, a także ich uczestnictwa w ustanawianiu norm. W tym celu Komisja będzie opracowywać inicjatywy, w tym opierać się na istniejących projektach partnerstwa i współpracy między europejskimi organizacjami normalizacyjnymi a jednostkami normalizacyjnymi w państwach trzecich. Wykorzysta również strategię Global Gateway do upowszechniania tych norm w ramach swoich działań w zakresie finansowania infrastruktury¹⁴. Rola międzynarodowej współpracy w dziedzinie badań naukowych i innowacji jest równie istotna dla propagowania wiodącej roli UE jako podmiotu ustanawiającego normy światowe.

Komisja zamierza:

- ustanowić wraz z państwami członkowskimi UE i krajowymi jednostkami normalizacyjnymi mechanizm monitorowania, wymiany informacji, koordynacji i wzmacniania europejskiego podejścia do normalizacji międzynarodowej (ISO, IEC, ITU i inne odpowiednie fora międzynarodowe), wspierany przez *centrum doskonałości UE ds. norm*;
- wspierać opracowywanie i wdrażanie międzynarodowych norm na rzecz wolnego, otwartego, dostępnego i bezpiecznego globalnego internetu oraz utworzyć unijną stronę internetową służącą do monitorowania norm internetowych;
- monitorować skuteczną realizację istniejących zobowiązań w dziedzinie normalizacji określonych w umowach handlowych UE i wykorzystywać takie umowy handlowe, a także dialogi regulacyjne i partnerstwa cyfrowe do współpracy w zakresie normalizacji z partnerami o podobnych poglądach w strategicznych obszarach oraz koordynować stanowiska prezentowane w międzynarodowych jednostkach normalizacyjnych;
- propagować współpracę międzynarodową w zakresie normalizacji i norm UE za pomocą Instrumentu Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej – „Globalny wymiar Europy” (ISWMR – „Globalny wymiar Europy”) oraz programu „Horyzont Europa”, również w celu wspierania uczestnictwa zainteresowanych stron w normalizacji międzynarodowej (MŚP, społeczeństwo obywatelskie, środowiska akademickie);
- finansować projekty normalizacyjne w wybranych państwach afrykańskich w ramach swojej polityki współpracy na rzecz rozwoju oraz strategii Global Gateway. UE będzie upowszechniać główne normy europejskie w krajach partnerskich o perspektywach przystąpienia/ściślejszej integracji z rynkiem wewnętrznym UE, począwszy od krajów sąsiadujących z UE.

V. Najnowocześniejsze innowacje, które sprzyjają terminowemu ustanawianiu norm

Wiodąca rola UE w dziedzinie normalizacji zależy od zdolności innowacyjnych jej ekosystemów przemysłowych. Unijne projekty dotyczące badań naukowych, rozwoju i innowacji (BRI) umożliwiają wejście nowych technologii w bardziej zaawansowany etap, sprzyjając ich stosowaniu na większą skalę i propagując ich wprowadzanie na rynek. W związku z tym europejska baza badań naukowych i innowacji musi być w większym stopniu wykorzystywana do określania i przekazywania odpowiednich badań na potrzeby nowych norm, w tym za pomocą programu „Horyzont Europa” i poprzedzających go programów.

¹⁴ JOIN(2021) 30.

Istnieje niewykorzystany potencjał finansowanych przez UE badań przednormalizacyjnych wspierających potrzeby w zakresie normalizacji. Właściwy przydział zasobów na badania przednormalizacyjne może pomóc w zapewnieniu Europie wiodącej roli w międzynarodowych procesach normalizacyjnych. Coroczne działania Komisji dotyczące „prognozowania normalizacji” w ramach inicjatywy na rzecz (większego) wykorzystania nauki przy opracowywaniu norm, we współpracy z CEN i CENELEC, jest znaczącym przedsięwzięciem mającym na celu wczesne zidentyfikowanie przyszłych możliwości normalizacyjnych i zbudowanie istotnych powiązań między społecznościami naukowców, innowatorów i podmiotów normalizacyjnych.

Dużą rolę odgrywa program „Horyzont Europa” oraz program badawczo-szkoleniowy Euratomu, w tym dzięki swoim bezpośrednim działaniom i partnerstwom, takim jak wspólne przedsięwzięcia i program „Cyfrowa Europa”, a także wspólne plany działania w zakresie technologii przemysłowych w ramach EPB. Umożliwiają one przewidywanie potrzeb w zakresie normalizacji i łączenie priorytetów strategicznych z badaniami przednormalizacyjnymi. Dlatego też w procesie ewaluacji i przeglądu finansowanych przez UE projektów dotyczących badań naukowych, rozwoju i innowacji uwzględnia się już potrzeby w zakresie normalizacji, na przykład w ramach kluczowych wskaźników skuteczności działania i obowiązków sprawozdawczych.

Komisja zbada, w jaki sposób można lepiej wspierać naukowców i innowatorów uczestniczących w finansowanych przez UE projektach dotyczących badań naukowych, rozwoju i innowacji, tak aby mogli brać udział w odpowiednich działaniach normalizacyjnych. Uruchomi ona „mechanizm wspierający normalizację”, platformę mającą pomóc beneficjentom, których wyniki badań w ramach programu „Horyzont 2020” i programu „Horyzont Europa” mogą doprowadzić do nowelizacji lub utworzenia normy, w zbadaniu znaczenia ich wyników dla normalizacji. Zaangażowanie społeczności badawczej i innowacyjnej na wczesnym etapie opracowywania norm stanowi również okazję do zdobycia wiedzy fachowej i umiejętności w zakresie normalizacji. Obecnie naukowcy, przedsiębiorstwa typu spin-off i start-up często nie uznają normalizacji za priorytet: nie zawsze mają świadomość korzyści wynikających z normalizacji, nie dysponują niezbędnymi zasobami lub uważają, że czas poświęcony na działania normalizacyjne nie jest wystarczająco opłacalny. Spójne podejście mające na celu ułatwienie działań normalizacyjnych i zwiększenie świadomości strategicznej wśród naukowców i innowatorów będzie upowszechniane za pomocą specjalnego europejskiego kodeksu postępowania dla naukowców zajmujących się normalizacją.

Poza badaniami naukowymi, rozwojem i innowacjami skuteczne wprowadzenie norm zależy bezpośrednio od tego, jak szybko uda się utworzyć rynki pionierskie w całej Unii. Budowanie masy krytycznej na potrzeby wczesnego wdrażania technologii, takich jak samochody podłączone do internetu, inteligentne fabryki, cyfrowe systemy opieki zdrowotnej, jest europejskim bodźcem wspierającym wiodącą rolę UE w tych obszarach. W tym kontekście programy wdrożeniowe, w tym instrument „Łącząc Europę” (CEF) i program „Cyfrowa Europa”, mają zasadnicze znaczenie dla budowania zdolności przemysłowych w Europie w oparciu o światowe normy, a ich rola powinna zostać wzmocniona w przyszłości.

Format norm przyszłości należy zmienić z tekstowego na nadający się do przetwarzania automatycznego, który jest bardziej przyjazny dla użytkownika, w szczególności dla MŚP. Komisja będzie wspierać tę zmianę. Ponadto wezwie ona europejskie organizacje normalizacyjne do włączenia do swoich działań otwartych rozwiązań, co może dostarczyć MŚP szybkich mechanizmów interoperacyjności przy wprowadzaniu narzędzi technologicznych.

Komisja zamierza:

- uruchomić „mechanizm wspierający normalizację”, aby wesprzeć naukowców uczestniczących w programach „Horyzont 2020” i „Horyzont Europa” w zbadaniu znaczenia ich wyników dla normalizacji;
- opracować kodeks postępowania dla naukowców zajmujących się normalizacją w celu wzmocnienia powiązań między normalizacją a badaniami/innowacjami w ramach europejskiej

VI. Zapewnienie wiedzy fachowej na temat normalizacji w przyszłości – konieczność kształcenia i zdobywania umiejętności

Stosowanie norm wzrasta, znaczenie normalizacji dla konkurencyjności i dobra publicznego jest bezsporne, ale ogólna znajomość normalizacji i szkolenia z tego zakresu są stosunkowo niewielkie. Nie istnieje kształcenie formalne ani szkolenia zawodowe w dziedzinie normalizacji. W wielu przedsiębiorstwach w UE – zarówno dużych, jak i małych – brakuje ustrukturyzowanego i strategicznego podejścia do kwestii normalizacji, uwzględniającego jej znaczenie dla różnych operacji gospodarczych, niezależnie od tego, czy chodzi o zgodność z prawem, dostęp do rynku czy ogólną strategię biznesową.

Jest to niepokojące i znajduje odzwierciedlenie w ogólnych trudnościach z rekrutacją ekspertów technicznych do prac nad opracowywaniem normalizacji. Powodzenie systemu normalizacji europejskiej zależy od dostępności ogromnej liczby ekspertów z przemysłu, administracji publicznej, społeczeństwa obywatelskiego, ośrodków badawczych lub środowisk akademickich będących w stanie zrealizować wszystkie krytyczne aspekty opracowywania norm. Powodzenie systemu normalizacji europejskiej wynika w dużej mierze z inwestycji przedsiębiorstw, uniwersytetów, instytucji badawczych i administracji publicznej. Europa potrzebuje najlepszych ekspertów w dziedzinie normalizacji, aby z powodzeniem realizować swoje światowe dążenia i wspierać cyfrowy, ekologiczny i odporny jednolity rynek.

Problem ten pogłębia się w związku z nadchodzącą zmianą pokoleniową. Wielu ekspertów, którzy pracowali nad normalizacją w ostatnich dziesięcioleciach, przejdzie na emeryturę. Jednocześnie krajobraz normalizacji staje się bardziej złożony: nowe wyzwania technologiczne i względy horyzontalne – takie jak sztuczna inteligencja, ochrona danych czy cyberbezpieczeństwo – będą wymagały nowych umiejętności w zakresie opracowywania norm. Działania normalizacyjne są prowadzone na różnych poziomach, przy czym inicjatywy podejmowane w organizacjach krajowych, europejskich i międzynarodowych mają wpływ na tendencje dotyczące normalizacji i jej wykorzystanie.

Jeżeli chodzi o kształcenie, opracowanie specjalnych modułów normalizacyjnych na kierunkach biznesowych, prawnych lub inżynierskich może być istotnym bodźcem do zwiększenia świadomości i wiedzy na temat normalizacji. Komisja będzie propagować organizację Uniwersyteckich Dni Normalizacji w celu kształtowania świadomości wśród pracowników akademickich i studentów. Platformy zrzeszające pracowników akademickich zajmujących się normalizacją, takie jak platforma Komisji EU Academy¹⁵, mogą stanowić forum wymiany informacji i stymulować opracowywanie modułów nauczania.

Więcej działań informacyjnych w regionach i klastrach może być skutecznym czynnikiem zwiększającym upowszechnianie wiedzy w dziedzinie normalizacji i zachęcanie do pogłębiania wiedzy fachowej na temat normalizacji poprzez kształcenie i szkolenie zawodowe (VET). Istnieje potencjał w działaniach przednormalizacyjnych prowadzonych w ramach programów finansowania unijnego, w przypadku których naukowcy zdobywają istotną wiedzę, która może przyczynić się do opracowania norm. Dotychczas nie było inicjatyw mających na celu wykorzystanie takiej wiedzy fachowej wśród naukowców i Komisja rozpocznie od zbadania możliwości utworzenia specjalnej sieci badawczej zajmującej się normami w ramach działań związanych z programem współpracy naukowo-technicznej (COST).

Komisja zamierza:

¹⁵ <https://academy.europa.eu/>

- organizować Uniwersyteckie Dni Normalizacji w celu propagowania świadomości wśród pracowników akademickich i studentów;
- wdrażać inicjatywy na rzecz młodych naukowców i sieci z programu „Horyzont Europa” i programu badawczo-szkoleniowego Euratomu, w tym stowarzyszenia COST, z myślą o wykorzystaniu badań naukowych i innowacji poprzez normalizację i badania przednormalizacyjne;
- wykorzystać platformę Komisji EU Academy do rozpowszechniania materiałów szkoleniowych na temat normalizacji przeznaczonych do e-uczenia się; propagować opracowywanie i rozpowszechnianie akademickich modułów nauczania dotyczących normalizacji w ramach forum wysokiego szczebla, aby przyciągać i szkolić młodych profesjonalistów w dziedzinie normalizacji oraz upowszechniać możliwości zmiany kwalifikacji.

VII. Dalsze działania – przyszłość systemu normalizacji europejskiej

Normy nie są celem samym w sobie. Są one powiązane z celami polityki ukierunkowanymi na konkurencyjność przemysłową, swobodny przepływ towarów i usług na rynku wewnętrznym, innowacje, bezpieczeństwo, ochronę konsumentów, pracowników i środowiska, a także na otwartą strategiczną autonomię oraz neutralną dla klimatu i odporną gospodarkę o obiegu zamkniętym. Niezwykle ważne jest zatem zapewnienie użyteczności, skuteczności i przydatności norm w przemysłowych łańcuchach wartości, w tym w MŚP i wśród podmiotów społecznych.

UE ma potencjał, aby stać się pionierem i przewodzić w ustanawianiu norm międzynarodowych, wykorzystując swoją współpracę z innymi partnerami międzynarodowymi o podobnych poglądach, w szczególności w odniesieniu do przyszłych obszarów technologii o znaczeniu strategicznym. W związku z tym Komisja jest zaangażowana w działania na rzecz zwiększenia funkcjonalności i sprawności systemu normalizacji europejskiej w kontekście dostarczania norm, które przyczyniają się do zwiększenia konkurencyjności naszego przemysłu, służą interesowi publicznemu UE, pomagają w propagowaniu zrównoważonego rozwoju oraz utrzymaniu i umocnieniu wartości demokratycznych.

Przejrzystość w procesie kształtowania norm będzie miała wpływ na usunięcie wąskich gardeł w procesie opracowywania norm i poprawi efektywność systemu normalizacji europejskiej. Ponadto przejrzystość umożliwi podmiotom publicznym i prywatnym lepsze zrozumienie obecnych luk i przyszłych potrzeb w zakresie norm.

Zaangażowanie i regularny wkład wszystkich właściwych podmiotów – w tym partnerów międzyinstytucjonalnych, europejskich organizacji normalizacyjnych, społeczeństwa obywatelskiego, przemysłu i środowisk akademickich – oraz skuteczność mechanizmów kontroli i równowagi będą miały zasadnicze znaczenie dla powodzenia systemu normalizacji europejskiej.

Dzięki niniejszej strategii Komisja umacnia rolę UE jako światowego lidera w opracowywaniu norm, wspierając wartości UE i zapewniając przemysłowi przewagę konkurencyjną.

Komisja zamierza:

- opublikować wraz z rocznym programem prac Unii i kroczącym planem działań na rzecz normalizacji ICT w odniesieniu do normalizacji europejskiej roczne zestawienie wskaźników dotyczących planowanych, bieżących i zakończonych działań normalizacyjnych w celu zwiększenia przejrzystości systemu normalizacji europejskiej.